

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 stycznia 2016 r.

Pozycja 67

POSTANOWIENIE z dnia 22 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 103/14

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Marek Zubik – przewodniczący
Leon Kieres – sprawozdawca
Mirosław Granat,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej A.K.,

po s t a n a w i a:

nie uwzględniać zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 18 kwietnia 2014 r. A.K. (dalej: skarżący) postawił następujące zarzuty. Po pierwsze, że art. 24 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o służbie więziennej (Dz. U. z 2014 r. poz. 173; dalej: ustawa o służbie więziennej) w zakresie, w jakim „reguluje prawo dostępu do informacji i danych osobowych osób tymczasowo aresztowanych, a także osób, wobec których są wykonywane kary pozbawienia wolności oraz środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, gromadzonych i przetwarzanych przez Służbę Więzienną, z pominięciem osób, których te informacje dotyczą”, jest niezgodny z art. 51 ust. 3 i 4 w związku z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji. Po drugie, że art. 102 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.; dalej: k.k.w.) w zakresie, w jakim „nie gwarantuje osobom tymczasowo aresztowanym, a także osobom, wobec których są wykonywane kary pozbawienia wolności oraz środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, prawa do zapoznawania się z informacjami i danymi osobowymi dotyczącymi tych osób, przetwarzanymi przez pracowników jednostek penitencjarnych, w tym informacjami i danymi znajdującymi się w aktach ewidencyjnych i teczkach osobopoznawczych”, jest niezgodny z art. 51 ust. 3 i 4 w związku z art. 2 Konstytucji.

Istota zarzutów sformułowanych w skardze dotyczy braku ustawowej regulacji umożliwiającej osobom izolowanym dostęp do informacji oraz danych osobowych gromadzonych i przetwarzanych przez Służbę Więzienną.

Skarżący twierdzi, że art. 24 ustawy o służbie więziennej jest niekonstytucyjny dlatego, że reguluje dostęp do informacji i danych osobowych przetwarzanych przez Służbę Wię-

zienną, pomijając osoby, których te dane dotyczą (tj. osoby osadzone w zakładach karnych i aresztach śledczych). Przepis ten zawiera zatem lukę prawną, która jest źródłem naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego. Według niego „prawodawca winien uregulować przynajmniej tryb składania oraz wzór wniosku o udzielenie informacji lub udostępnienie danych osobowych osób pozbawionych wolności tym osobom, tak jak zrobił to w przypadku pozostałych uprawnionych podmiotów”. Drugi z zakwestionowanych w skardze przepisów, tj. art. 102 k.p.w., jest – zdaniem skarżącego – niekonstytucyjny dlatego, że określony w nim katalog praw skazanego nie zawiera „najbardziej istotnych [dla niego] uprawnień” (tj. prawa do zapoznawania się z informacjami i danymi osobowymi).

Postanowieniem z 24 lutego 2015 r. (doręczonym pełnomocnikowi 2 marca 2015 r.) Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 49 w związku z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK) – odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, stwierdziwszy, że wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne.

Trybunał zwrócił uwagę na to, że prawa skazanego i jego obowiązki wobec administracji zakładów karnych zostały określone w szczególności w art. 102-120 k.k.w., a także w wydanych na ich podstawie aktach wykonawczych. Kwestię dostępu skazanego do niektórych dokumentów dotyczących jego osoby reguluje natomiast art. 102 pkt 9 k.k.w. Przepis ten wprawdzie nie przyznaje skarżącemu prawa wglądu w dokumenty zawarte w jego aktach ewidencyjnych oraz teczce osobopoznawczej, ale umożliwia mu zapoznawanie się z opiniami sporządzonymi przez administrację zakładu karnego, stanowiącymi podstawę podejmowanych wobec niego decyzji regulujących jego sytuację formalno-prawną na terenie zakładu penitencjarnego. W ten sposób art. 102 pkt 9 k.p.k. określa status skazanego w zakresie dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Trybunał podkreślił, że takie rozwiązanie legislacyjne nie oznacza *a limine* pominięcia prawodawczego, a tym samym niekonstytucyjności przepisów zakwestionowanych w skardze. Trybunał zauważył, że art. 51 ust. 3 Konstytucji, którego naruszenie zarzuca skarżący, stanowi, iż ograniczenie prawa dostępu do urzędowych dokumentów i zbiorów danych może określić ustawa. Taką ustawą jest k.k.w. (tj. art. 102 pkt 9 k.k.w.).

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał podkreślił, że ustawodawca świadomie i spójnie określił sposób realizacji prawa do zapoznawania się z opiniami sporządzonymi przez administrację zakładu penitencjarnego, które stanowią podstawę decyzji podejmowanych wobec skazanych. W ramach przysługującej mu swobody legislacyjnej ustawodawca uznał, że na etapie odbywania kary skazani mają prawo zapoznawać się jedynie z treścią wymienionych w art. 102 pkt 9 k.k.w. opinii, nie zaś z całą dokumentacją znajdującą się w ich aktach osobowych. Trybunał stwierdził, że zarzuty sformułowane w skardze konstytucyjnej dotyczą zatem zaniechania legislacyjnego.

Odnosnie do zarzutu, jakoby zakwestionowane w skardze przepisy naruszały wyrażone w art. 51 ust. 4 Konstytucji prawo skarżącego do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą, Trybunał zauważył, że skarżący nie przedstawił orzeczenia rozstrzygającego te kwestie. Sformułowany w skardze zarzut naruszenia powyższej normy konstytucyjnej Trybunał uznał więc za oczywiście bezzasadny.

W zażaleniu z 9 marca 2015 r. skarżący zakwestionował postanowienie Trybunału w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i merytoryczne rozpoznanie skargi. Skarżący stwierdził, że zarzuty sformułowane w skardze dotyczą – inaczej niż przyjął Trybunał – nie zaniechania, lecz pominięcia legislacyjnego.

Pełnomocnik skarżącego złożył wniosek o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Oświadczył przy tym, że „koszty te nie zostały zapłacone w całości lub w części”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK. Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

W myśl art. 36 ust. 4 w związku z art. 49 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w związku z art. 36 ust. 6-7 i w związku z art. 49 ustawy o TK). Bada przede wszystkim, czy w zaskarżonym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje w szczególności te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Postanowieniem z 24 lutego 2015 r. Trybunał – na podstawie art. 49 w związku z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – odmówił nadania dalszego biegu skardze, ustalwszy, że zarzuty niekonstytucyjności art. 24 ustawy o służbie więziennej i art. 102 k.k.w. dotyczą zaniechania legislacyjnego.

W zażaleniu skarżący zwrócił uwagę na to, że art. 24 ustawy o służbie więziennej określa sposób udostępniania danych osób pozbawionych wolności ich najbliższym. Mogą oni uzyskać te dane za zgodą osoby pozbawionej wolności. Wskazany przepis nie przyznaje jednak prawa wglądu do tych danych osobie pozbawionej wolności, tj. osobie, której te dane dotyczą. Zarzut niekonstytucyjności tego przepisu dotyczy więc – zdaniem skarżącego – nie zaniechania prawodawczego, lecz „pominięcia podmiotowego”.

Skarżący nie uwzględnił zatem tego, że art. 24 ust. 4 ustawy o służbie więziennej określa sposób udostępniania tylko danych osobowych, a nie wszystkich danych osoby pozbawionej wolności. Trybunał przypomina, że w myśl przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182, ze zm.) za dane te uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Mogą być to np. dane dotyczące pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub filozoficznych, przynależności wyznaniowej, partyjnej lub związkowej, stanu zdrowia, kodu genetycznego, nałogów, życia seksualnego. Skoro dane osobowe to informacje dotyczące bezpośrednio skarżącego, a zatem mu znane, to przepisy ustawy o służbie więziennej określają sposób ich udostępniania tylko osobom najbliższym.

Skarżący nie podzielił stanowiska Trybunału, jakoby zakwestionowany w skardze art. 102 k.k.w. określał status osoby izolowanej w zakresie dostępu do dotyczących jej dokumentów i zbiorów danych. Jego zdaniem „błędne było poprzestanie [przez Trybunał] na

stwierdzeniu, że zgodne z Konstytucją pozostaje ograniczenie dostępu do urzędowych dokumentów i zbiorów danych osób izolowanych wprowadzone w akcie prawnym o randze ustawowej, bez analizy zasadności wprowadzonego ograniczenia w świetle przywołanych przez skarżącego przepisów ustawy zasadniczej”.

Trybunał zwraca uwagę na to, że istota zarzutów sformułowanych w skardze dotyczy – czego skarżący nie kwestionuje – braku ustawowej regulacji umożliwiającej osobom izolowanym dostęp do informacji oraz danych osobowych gromadzonych i przetwarzanych przez Służbę Więzienną. W postanowieniu z 24 lutego 2015 r. Trybunał ustalił, że wbrew tym zarzutom obecnie obowiązujące przepisy prawa określają status skazanego w zakresie dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Czynią to jednak w zakresie niezadawalającym skarżącego. Trybunał podkreślił, że zakwestionowany w skardze art. 102 pkt 9 k.k.w. wprawdzie nie przyznaje skarżącemu prawa wglądu w dokumenty zawarte w jego aktach ewidencyjnych oraz teczce osobopoznawczej, ale umożliwia mu zapoznanie się z opiniami sporządzanymi przez administrację zakładu karnego, stanowiącymi podstawę podejmowanych wobec niego decyzji regulujących jego sytuację formalnoprawną na terenie zakładu penitencjarnego. Formułując zarzuty w zażaleniu, skarżący nie wziął pod uwagę tego, że na etapie wstępnej kontroli skargi Trybunał nie dokonuje merytorycznej oceny konstytucyjności zakwestionowanych przepisów. Trybunał bada jedynie, czy wniesiony środek prawny spełnia wszystkie wymogi formalne określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz przepisach ustawy o TK.

W postanowieniu z 24 lutego 2015 r. Trybunał zasadnie ustalił, że zarzuty sformułowane w skardze dotyczą zaniechania legislacyjnego. W związku z tym – na podstawie art. 49 w związku z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – Trybunał prawidłowo odmówił nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

Zażalenie nie podważa podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, więc Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 49 w związku z art. 36 ust. 7 ustawy o TK – postanowił jak w sentencji.